

Addendum

bij het Alterra-rapport 'Stand van zaken urgente otterknelpunten'

8 september 2016

Het ministerie van EZ heeft het Alterra-rapport 'Stand van zaken urgente otterknelpunten' besproken met I&M/RWS/coördinator MJPO (26 mei 2016), provincie Overijssel (6 september 2016) en met de provincie Friesland (7 september 2016). Voor provincie Drenthe was een dergelijk overleg niet nodig aangezien het enige urgente knelpunt in die provincie (55A De Mussels) inmiddels is opgelost. In deze overleggen is besproken op welke termijn en op welke wijze de nog bestaande urgente knelpunten worden aangepakt. In zijn algemeenheid geldt dat voor de meeste knelpunten die nog niet zijn opgelost actief gezocht wordt naar de juiste aanpak. Het gaat daarbij om complexe problematiek. Vaak moet in samenwerking met meerdere partijen creatief worden gezocht naar praktisch uitvoerbare en technisch haalbare en betaalbare oplossingen, omdat een eerder gegeven advies van de aanleg van faunabuizen met geleidende rasters nogal eens op praktische of maatschappelijke problemen stuit. Ook is in sommige gevallen besloten de aanpak van knelpunten af te stemmen op aanstaand groot onderhoud van de weg om zo te komen tot een efficiënte besteding van financiële middelen. Voor nadere details wordt verwezen naar de uitkomsten van de gesprekken die met de verantwoordelijke wegbeheerders zijn gevoerd over de afzonderlijke knelpunten (zie hierna).

Aanpak knelpunten Rijkswegen: I&M/RWS/coördinator MJPO (informatie: Henk Schutte en Adam Hofland)

2A: A7. Opgelost.

9A, 9B, 9C: A6. Opgelost. Inmiddels is met cameravallen vastgesteld dat otters ook daadwerkelijk gebruik maken van de door RWS nieuw aangelegde faunabuizen.

21: A32. Ook dit knelpunt is in 2014 bezocht door RWS. Met Francis Smeltekop zal worden overlegd welke mogelijkheden er zijn voor een ontsnipperingsplan om voor de otter een veilige verbinding tot stand te brengen tussen De Deelen en het Sneekermeer en wat de kosten zouden zijn.

49: A32. RWS (Francis Smeltekop) heeft voorjaar 2014 een veldbezoek gebracht aan dit knelpunt samen met Hans Bekker (RWS) en Harrie Bosma (Wetterskip Fryslân), waarbij is geconcludeerd dat rasteren van op- en afritten geen optie is bij dit klaverblad. Er zal worden nagevraagd of er iets op papier is gezet van het besprokene. Zie ook hierna onder Aanpak knelpunten provincie Friesland.

Aanpak knelpunten provincie Overijssel (informatie: Bert Dijkstra)

4B: N334. Is opgelost. Gebleken is dat otters gebruik maken van de nieuwe faunabuizen.

56B: N351. De rasters aan de westzijde worden op korte termijn (2016) verlengd. Met de particuliere grondeigenaar wordt nog overlegd of er mogelijkheden zijn om een sloot te graven in het grasland richting de bestaande faunabuis. Overigens hangt dit knelpunt nauw samen met het oplossen van het ca. 850 m verderop gelegen knelpunt 56A. De verwachting is dat wanneer knelpunt 56A, waar de waterlopen Linde en het Nieuw Kanaal aan beide kanten van de weg elkaar dicht naderen, is opgelost, de otters vooral dat punt als passage zullen kiezen, waardoor locatie 56B minder zal worden benut.

56A: N351. Het betreft hier een waterkerende dijk. Groot wegonderhoud staat hier gepland voor 2017. Overwogen wordt nog de aanpak van dit knelpunt mee te laten lopen met groot onderhoud dan wel de aanleg van de faunavoorzieningen apart aan te besteden.

57: De Auken (gemeente Steenwijkerland). Deze weg valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Steenwijkerland. Door Alterra wordt getwijfeld aan de effectiviteit van de aangebrachte ribbels. Er zal worden gekeken naar manieren om de effectiviteit te vergroten, bijvoorbeeld door het ophogen van de bestaande ribbels, eventueel in combinatie met een uitbreiding van het aantal ribbels. Provincie Overijssel voert hierover overleg met de gemeente.

74A: N331. Er zal niet worden gewacht op groot onderhoud van de weg die pas over enige jaren gepland staat. Het plan voor de aanleg van twee faunabuizen met geleidende rasters zal op korte termijn in uitvoering worden genomen.

160: Meenteweg (gemeente Steenwijkerland). De provincie zal op korte termijn in contact treden met de verantwoordelijke wegbeheerder (gemeente Steenwijkerland) over de noodzaak hier rasters aan te brengen in combinatie met een of meerdere faunabuizen. Als dit tot praktische problemen leidt moet worden nagedacht over snelheidsbeperkende maatregelen.

71A: N331. Het bestaande raster zal op korte termijn worden aangepast. Aan de zijde waar uitritten zijn wordt nog bekeken wat hier de beste oplossing is.

56C: N334. Het plan om twee faunabuizen met geleidend raster op de locaties waar natuurvriendelijke oevers aanwezig zijn aan te leggen stuit op bezwaren van het Waterschap, vanwege de primaire waterkerende functie van de dijk. Het waterstaatkundig belang is groot. Dit vraagt nader overleg tussen Provincie en Waterschap. Daarnaast is er een probleem met het afrasteren van de weg aan de zijde die grenst aan de landbouwgronden. Dit zou vragen om een groot aantal toegangshekken om de percelen voor de betreffende agrariërs vanaf de weg bereikbaar te houden. Op termijn gaan deze gronden naar Natuurmonumenten en dan ontstaan er nieuwe mogelijkheden. Door de Provincie wordt nagedacht over een tijdelijke oplossing, zoals het plaatsen van ribbels op de weg of het eventueel toepassen van een signaleringssysteem. Een alternatief zou kunnen zijn het plaatsen van een half open maar afgedekte betonnen buis (Aquadrain).

Aanpak knelpunten provincie Friesland (informatie: Margriet Krijn)

11A: N351. Opgelost.

11C: N351. Ter hoogte van dit knelpunt staat in 2018 groot onderhoud aan de weg gepland. Er is besloten om aanpak van dit knelpunt af te stemmen op dit groot onderhoud. Argumenten daarbij zijn dat ter plaatse ook veenweideproblematiek speelt, waarbij de komende jaren het waterpeil omhoog wordt gebracht. Voortijdige aanleg van faunabuizen zou betekenen dat deze vervolgens onder water zouden lopen en daarmee hun functie verliezen. Verder is een probleem dat er veel inritten naar huizen zijn die grenzen aan de weg. Er kunnen dus niet zomaar rasters worden aangebracht. De voorverkenning is inmiddels in gang gezet en volgens planning zal dit knelpunt in 2018 zijn opgelost. In de tussentijd zal nog gekeken worden naar mogelijke tijdelijke alternatieven.

43: Lemsterweg (gemeente Weststellingwerf). De gemeente Weststellingwerf is hier wegbeheerder. De provincie is van oordeel dat het aan het Rijk is om de gemeente aan te spreken op zijn verantwoordelijkheid voor het oplossen van dit knelpunt. In het voorjaar van 2016 heeft Alterra in opdracht van EZ contact gezocht met de gemeente Weststellingwerf, maar heeft geen duidelijk antwoord gekregen op de vraag welke plannen er zijn om dit knelpunt op te lossen.

49: A32. Een eerder bezoek van deskundigen aan dit ingewikkelde knelpunt (klaverblad A32 ter hoogte van Wolvega) onder leiding van RWS heeft niet geleid tot een praktische oplossing. Er is besloten om Stichting Otterstation Nederland en Wetterskip Fryslân opnieuw naar mogelijke oplossingen te laten kijken.

3: Heidenskipsterdyk (gemeente Súdwest –Fryslân). Is komen te vervallen aangezien dit knelpunt niet langer urgent is. Het ligt aan de rand van het leefgebied van de otter en er is hier al lange tijd geen otteractiviteit meer waargenomen.

21: A32. Ook voor dit knelpunt geldt dat een eerder bezoek van deskundigen aan dit knelpunt onder leiding van RWS niet heeft geleid tot een praktische oplossing. Er is besloten om Stichting Otterstation Nederland en Wetterskip Fryslân te vragen opnieuw naar mogelijke oplossingen te laten kijken.

95: N361. De aanpak van dit knelpunt zal onderdeel uitmaken van de gebiedsontwikkeling 'Centrale As'. De bestekken zijn inmiddels gemaakt en dit knelpunt zal, conform het arrest, vóór 1 mei 2017 zijn opgelost. It Fryske Gea (het provinciaal landschap) zal een faunabuis aanleggen en de provincie zal voorzien in geleidende rasters. De nabijgelegen potentiële knelpunten 94 en 15 (uit Alterra-rapport 2513 'Infrastructurele knelpunten voor de otter', maart 2014) zullen tegelijkertijd worden meegenomen.

112: N358. Het hiervoor ontworpen rasterplan van Niewold & Bosma (2013) blijkt in de praktijk moeilijk uitvoerbaar. Het betreft hier een regionale waterkering waar niet zomaar een faunabuis doorheen kan worden geperst, aangezien daarmee het dijklichaam wordt verzwakt. Ook het aanbrengen van rasters stuit op een aantal praktische problemen (o.a. bewegende sluisdeuren). Stichting Otterstation en Wetterskip Fryslân wordt gevraagd mee te denken over een praktisch uitvoerbare en betaalbare oplossing.

Samenvattend: De stand van zaken m.b.t. de otterknelpunten staat in tabel 1 en 2 (situatie september 2016). De zeven reeds bekende knelpunten hadden volgens het arrest in november 2015 opgelost moeten zijn. Voor de overige knelpunten geldt een oplossingstermijn van mei 2016, met uitzondering van knelpunten 21 en 95 waarvoor een termijn geldt van mei 2017.

Tabel 1. Zeven reeds bekende knelpunten met hoge urgentie.

Nr	Locatie	Status sep_2016	Planning
9A	A6 ter hoogte van Tjeukemeer, afslag 18 (Fryslân)	Deels opgelost	
9B	A6 ter hoogte van Tjeukemeer, afslag 19 (Fryslân)	Deels opgelost	
9C	A6 ter hoogte van Lemmer (Fryslân)	Opgelost	
2A	A7 ter hoogte van Oudehaske, afslag 25 (Fryslân)	Opgelost	
4B	N334 Blauwehandseweg (Overijssel)	Opgelost	
11A	N351 Pieter Stuyvesantweg ter hoogte van de Scheene (Fryslân)	Opgelost	
11C	N351 ter hoogte van Spanga (Fryslân)	Knelpunt	2018

Tabel 2. Overige knelpunten met hoge urgentie.

Nr	Locatie	Status sep_2016	Planning
43	Lemsterweg (Fryslân) (gemeente Weststellingwerf)	Knelpunt	geen
49	A32 ter hoogte van Wolvega (Fryslân)	Knelpunt	nadere analyse
3	Heidenskipsterdyk (Fryslân) (gemeente Súdwest-Fryslân)	Niet meer urgent	
112	N358 Sylsterwei (Fryslân)	Knelpunt	nadere analyse
56B	N351 Slijkenburgerdijk (Overijssel)	Knelpunt	2016
57	De Auken (Wieden) (Overijssel) (gemeente Steenwijkerland)	Opgelost?	nader overleg
74A	N331 tussen Zwartsluis en Hasselt (Overijssel)	Knelpunt	2016
160	Meenteweg (Overijssel) (gemeente Steenwijkerland)	Knelpunt	nader overleg
71A	N331 tussen Zwartsluis en Vollenhove (Overijssel)	Deels opgelost	2016
56A	N351 Slijkenburgerdijk (Overijssel)	Knelpunt	2016/2017
56C	N334 Zwartsluis-Beukerssluis (Overijssel)	Knelpunt	nader overleg
55A	De Mussels (Drenthe) (gemeente Midden-Drenthe)	Opgelost	
21	A32 ter hoogte van De Deelen (Fryslân)	Knelpunt	nadere analyse
95	N361 Trynwaldsterdyk (Fryslân)	Knelpunt	mei 2017